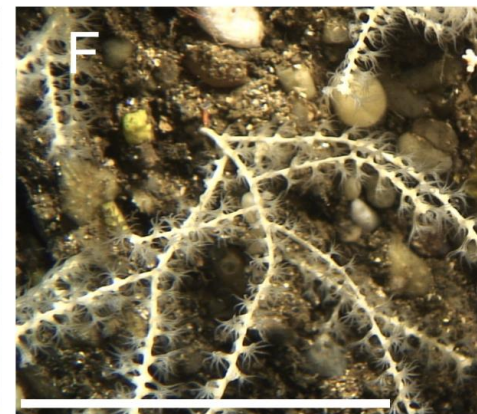
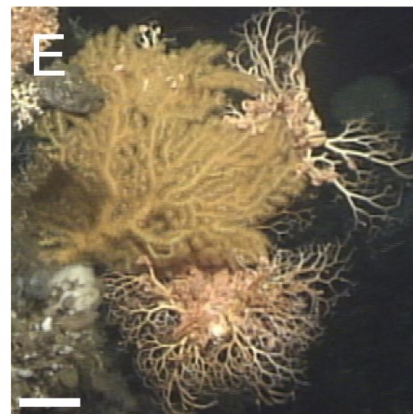
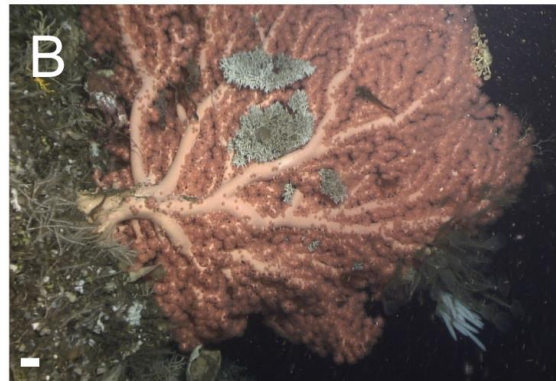

Sårbare bunnhabitater – samlet påvirkning

Sårbare bunnhabitater – samlet påvirkning

- Bakgrunn
- Hvordan predikere effekter?
- Hva vet vi? 3 eksempler
- Spesielle utfordringer i nord
- Veien videre

Samvirkningseffekter

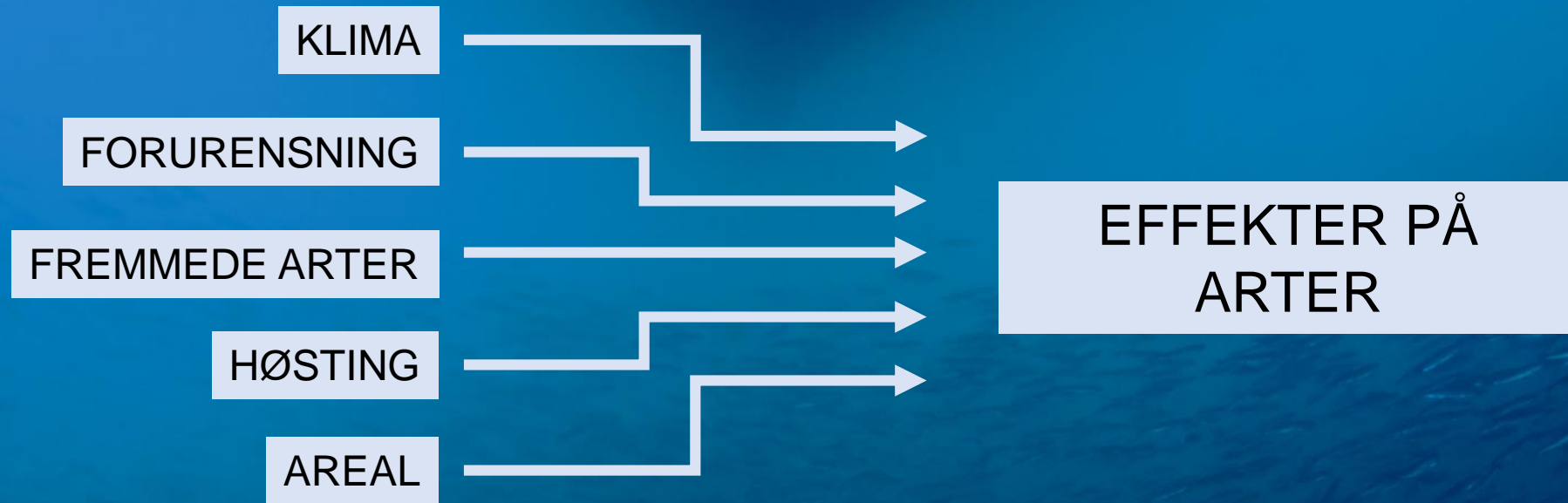
Respons er avhengig av graden av påvirkning fra alle faktorer

Komplekse samspill av flere påvirkningsfaktorer kan virke

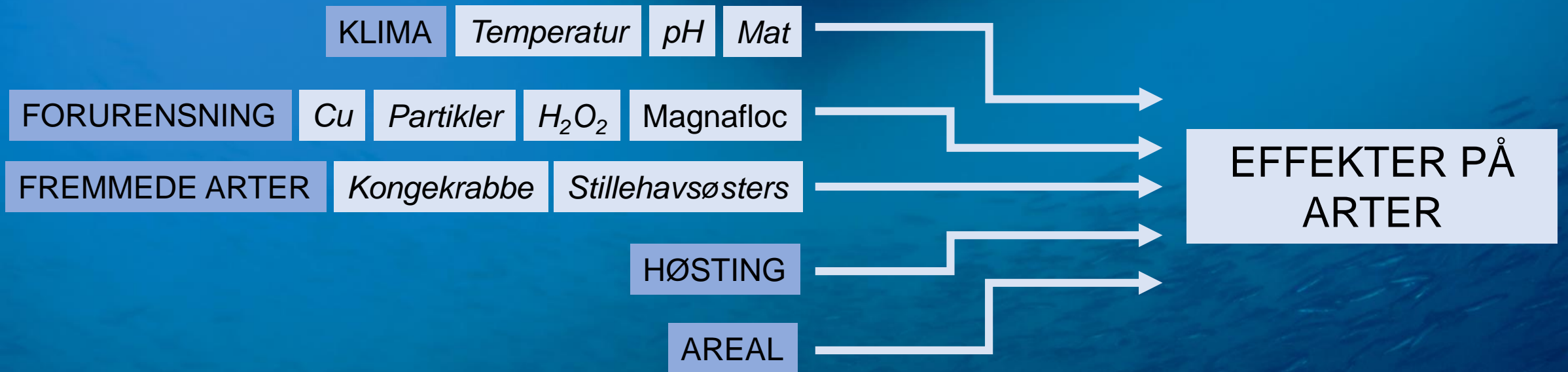
- Additivt ($ABC = A + B + C$)
- Synergistisk ($ABC > A + B + C$)
- Antagonistisk ($ABC < A + B + C$)

SAMLET PÅVIRKNING – enkelt arter

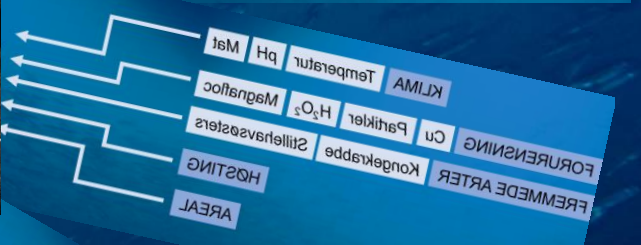
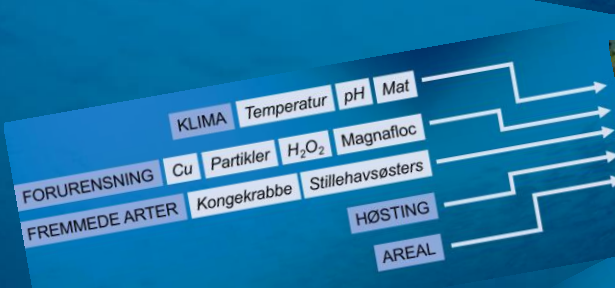
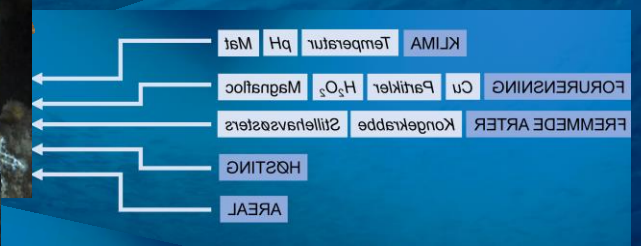
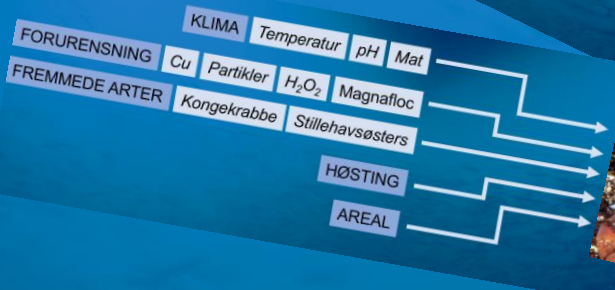
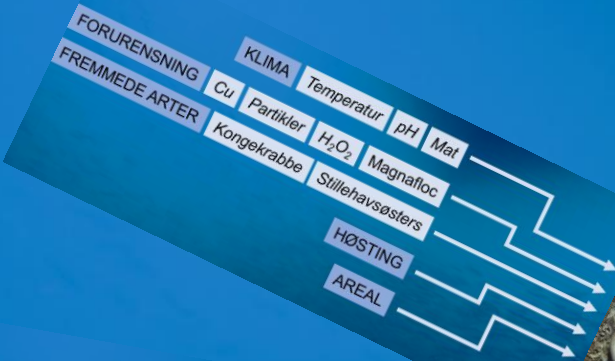
SAMLET PÅVIRKNING – enkelt arter

SAMLET PÅVIRKNING – økosystem

SVAMPSKOG

Komplekse
samspill
mellom arter

Hvordan predikere effekter?

1. Kontrollerte laboratorieforsøk på enkeltorganismer eller enkle økosystem (Mesocosmer)

- Toleranse for stressorer, mekanismer som styrer respons & samvirkingseffekter

KLIMA X FORURENSNING

2. Studier av naturlige gradienter (Naturlige CO₂ kilder)

- Mer realistisk respons (predatorer, parasitter, mat)

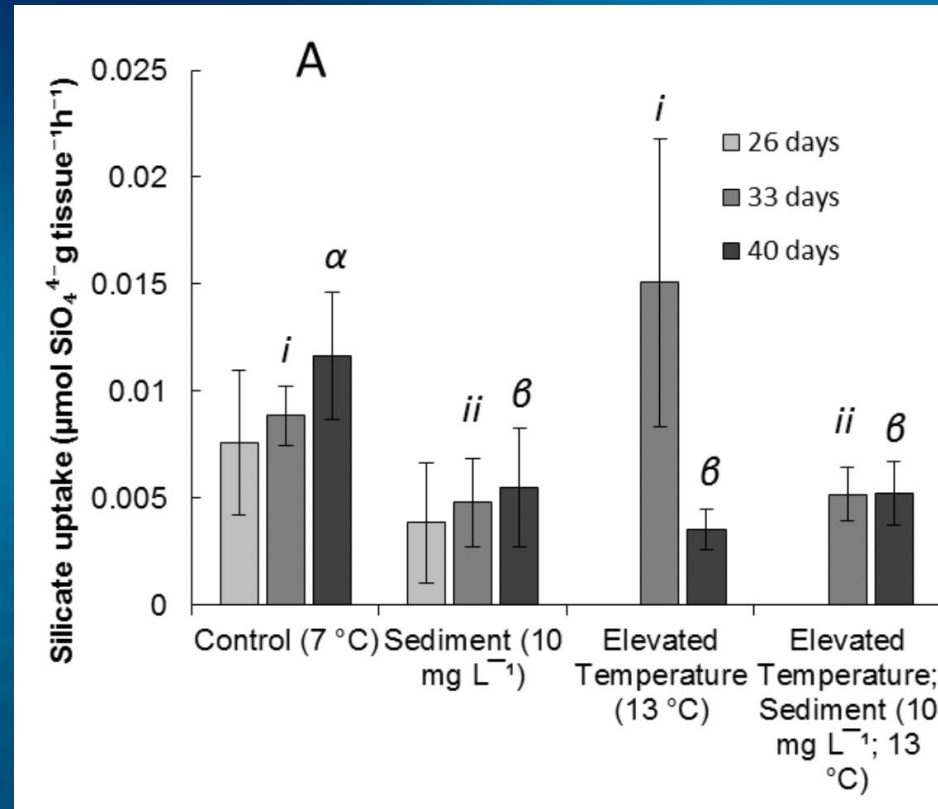
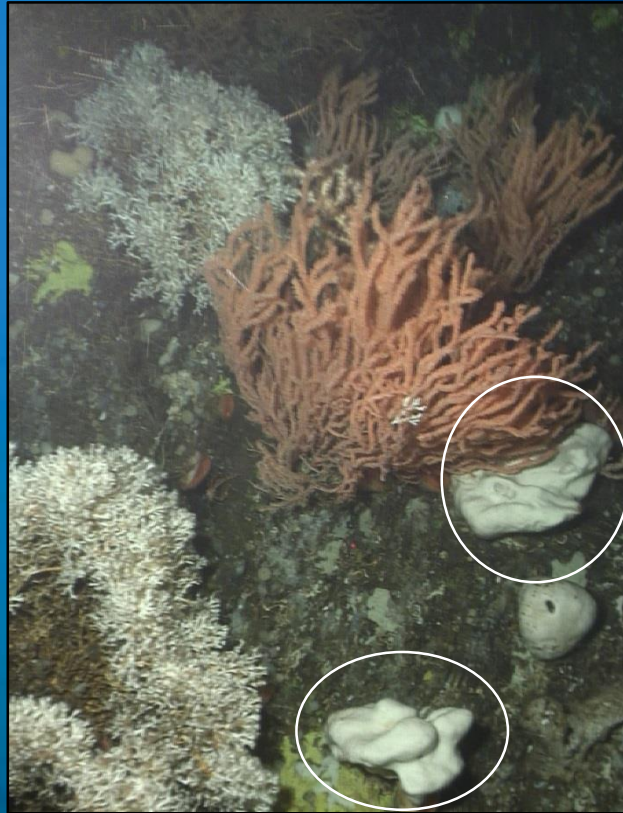
ORKAN X HAVFORSURING

3. Økosystem modeller

- Økt forståelse av det komplekse samspill mellom arter & endring av funksjon av økosystem

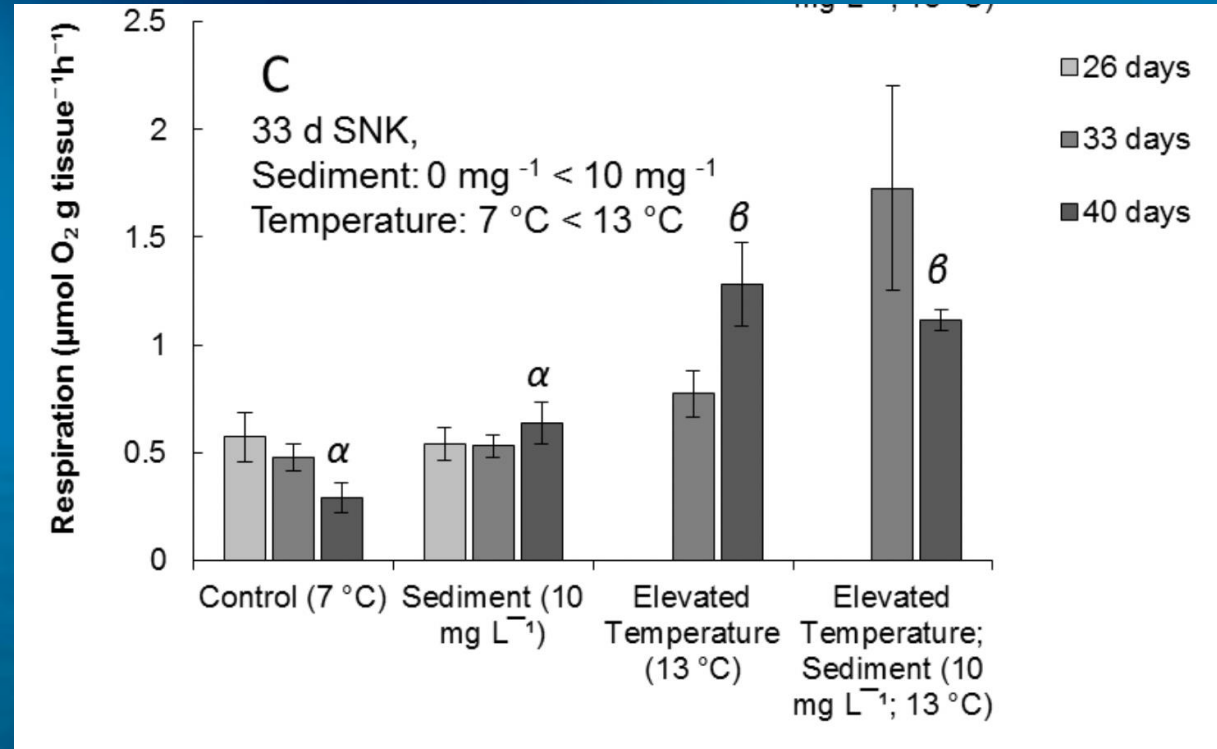
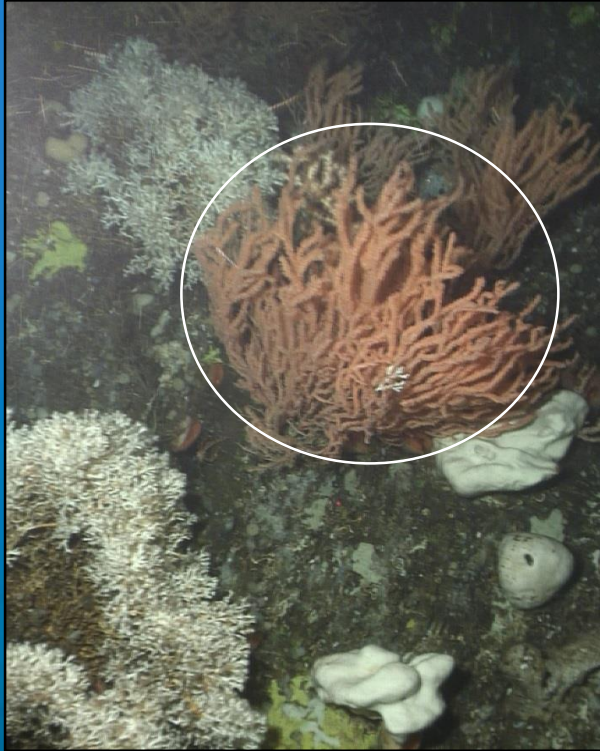
Temperatur * Suspendede partikler

1. Eksponering for suspenderte partikler reduserer svampens opptak av næringsemner
2. Eksponering for høyere temperaturer reduserer svampens opptak av næringsemner
3. Ingen additiv effekt av eksponering for suspenderte partikler + temperatur

Temperatur * Suspendede partikler

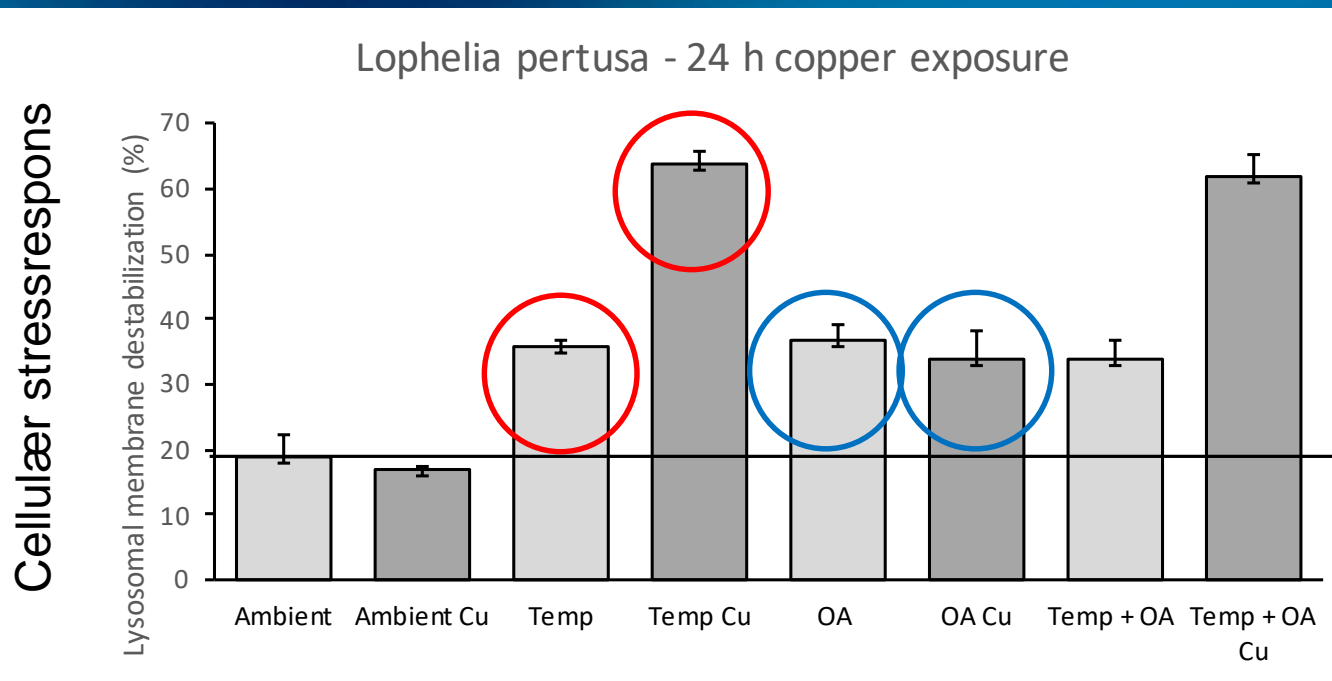

1. Ingen stressrespons på eksponering for suspenderte partikler
2. Førhøyet metabolisme og cellulær stress ved eksponering for høyere temperaturer
3. Ingen additiv effekt av eksponering for temperatur + suspenderte partikler

Temperatur * $p\text{CO}_2$ * kobber

Korall akklimatisert til $+2.5^\circ\text{C}$ & $p\text{CO}_2$ nivåer predikert for 2100 i 90 dager eksponert for Cu^{2+} i 24 h

Ingen effekt av $p\text{CO}_2$ * Cu

Koraller akklimatisert til vann med høyere $p\text{CO}_2$ er ikke mer sensitive til Cu eksponering

Synergistisk effekt av Temperatur * Cu

Koraller akklimatisert til varmere vann er mye mer sensitiv til kobber eksponering

Ingen additiv effekt av Temperatur * $p\text{CO}_2$ * Cu

Utfordringer i nord

Enkle næringskjeder (få arter med mange individ)

- Enklere å predikere respons?
- Mer sårbare?

Karakteriseres av arter med lang livssyklus

- Vanskelig å predikere respons?
- Mer sårbare?

Veien videre ...

- Identifisere arter av særlig interesse (sårbare/nøkkelarter)
- Prioritere multi-stressor eksperiment fremfør enkelt-stressor eksperiment
- Identifisere nøkkelarter, nøkkelområder & aktuelle stressfaktorer
  - Koraller er særlig sensitive for temperatur øking: hvor forventer vi at temperaturen vil forandres raskest? Hvilke andre påvirkningsfaktorer er koraller utsatte for der? Hvilke korallarter finner vi der? → Begynn her
- Overvåkning

Føre var prinsippet må gjelde inntil vi har mer kunnskap